

Öhrlings

PRICEWATERHOUSECOOPERS

Revisionsrapport

Analys avseende kommunens kostnadsnivå samt kvalitetsnivå och om den är hög eller låg i en jämförelse med liknande kommuner.

Karlshamns kommun

2007-11-12

Stefan Tengberg

Rådgivare

Innehållsförteckning

1	Inledning	1
1.1	Bakgrund	1
1.2	Syfte.....	1
1.3	Metod.....	2
1.4	Avgränsning	2
2	Analys	4
2.1	Allmän grunddata	4
2.1.1	Mätninginformation	4
2.1.2	Analys	4
2.1.3	Slutsats	6
2.2	Finansiella nyckeltal	7
2.2.1	Bilaga 2	7
2.2.2	Analys	7
2.2.3	Slutsats	7
2.3	Verksamhetskostnader och kvalitet, Bilaga 3.....	9
2.3.1	Mätninginformation	9
2.3.2	Analys	9
2.3.3	Slutsats	10
2.4	Verksamhetskostnader och kvalitet, Bilaga 4-8	11
2.4.1	Mätninginformation	11
2.4.2	Analys	11
2.4.3	Slutsats	13
3	Sammanfattad analys	13

1 Inledning

1.1 Bakgrund

Redan under 90-talet började intresset med att finna olika indikatorer på hur organisationer ”mår”, istället för att fokusera på de traditionella intäkts- och kostnadsposterna. Beslutsfattare på alla nivåer behövde komplement till den ekonomiska informationen, såsom verksamhetsvolym och kvalitetsmått, för att kunna fatta adekvata beslut.

Att jämföra den egna kommunen med andra kommuner har blivit mer och mer en effektivitetsdrivande faktor. Genom att jämföra sina kostnads-, produktions- och kvalitetsmått med andras kan kommunen få signaler på var deras egen effektiviseringspotential finns och var sådan saknas.

Karlshamns kommun har särskilt betonat denna aspekt i reglementet för ekonomi- och verksamhetsstyrning.

1.2 Syfte

Målgruppen för rapporten är kommunernas förtroendevalda revisorer samt kommunledningen och syftet är att:

- Skapa en koncentrerad analys över Karlshamn kommuns verksamhets- och ekonomiska läge.
- Identifiera områden för ytterligare djupanalyser.
- Vara ett underlag inför granskningsplaneringen.

Analysen ger en översiktlig bild över vilka verksamheter som är dyrare/billigare eller som har en lägre/högre ambitionsnivå än motsvarande verksamhet i de kommuner som har liknande förutsättningar.

Med denna kunskap som grund kan kommunledningen starta processer för att se på möjligheter att minska kostnadsnivån eller att höja/sänka kvalitetsnivån.

1.3 Metod

All data som analysen bygger på är inhämtad från officiella databaser¹. Analyserna är objektiva och grundas endast på erhållen information ur databaserna.

Kommunernas värde i tabellerna är markerade med viss färg. Om värdet överstiger 105 % av genomsnittet för de jämförda kommunerna så är färgen röd. Understiger värdet 95 % av genomsnittet är färgen grön. Värdet mellan 95 % och 105 % markeras med gul färg och kommenteras som normalt värde.

Undertecknad vill betona vikten av att fortsätta analysarbetet eftersom nyckeltalen som presenteras i många fall är övergripande och kanske inte fångar hela sanningen om en kommun och dess olika verksamheter. Informationen om strukturella faktorer, serviceutbud, kvalitet och effektivitet är dimensioner i en analys, men de är svåra att fånga i en nationell uppföljning av denna art.

1.4 Avgränsning

Med underlag från bl a räkenskapsammandraget, information från skolverket, Sveriges kommuner och landsting presenteras först en översiktlig bild för hela kommunen.

Uppdelningen är på följande områden:

- Politisk verksamhet
- Infrastruktur
- Fritid och Kultur
- Förskola/skolbarnomsorg
- Utbildning
- Äldreomsorg
- IFO

Efter denna översiktliga information görs en utförligare analys av verksamheterna:

- Förskola/skolbarnomsorg

¹ Webor, SCB, Kommundatabasen, Skolverket

- Utbildningsverksamhet
- Äldreomsorg
- IFO

Inom dessa områden görs en mer ingående analys med t ex uppdelning av äldreomsorgen i ordinärt boende och särskilt boende, för barnomsorg redovisas t ex antal barn/årsarbetare m m

2 Analys

2.1 Allmän grunddata

2.1.1 Mätninginformation

Med hjälp av grunddata erhålls en överblick över Karlshamns kommun, vilket är en bra grund inför jämförelsen inom de olika verksamheterna. Stora procentuella befolkningsgrupper inom speciella ålderssegment, skapar problem. En hög andel i åldersgruppen 0-19 respektive 65-w år innebär högre kostnader men samtidigt en kompensation i skatteutjämningsystemet.

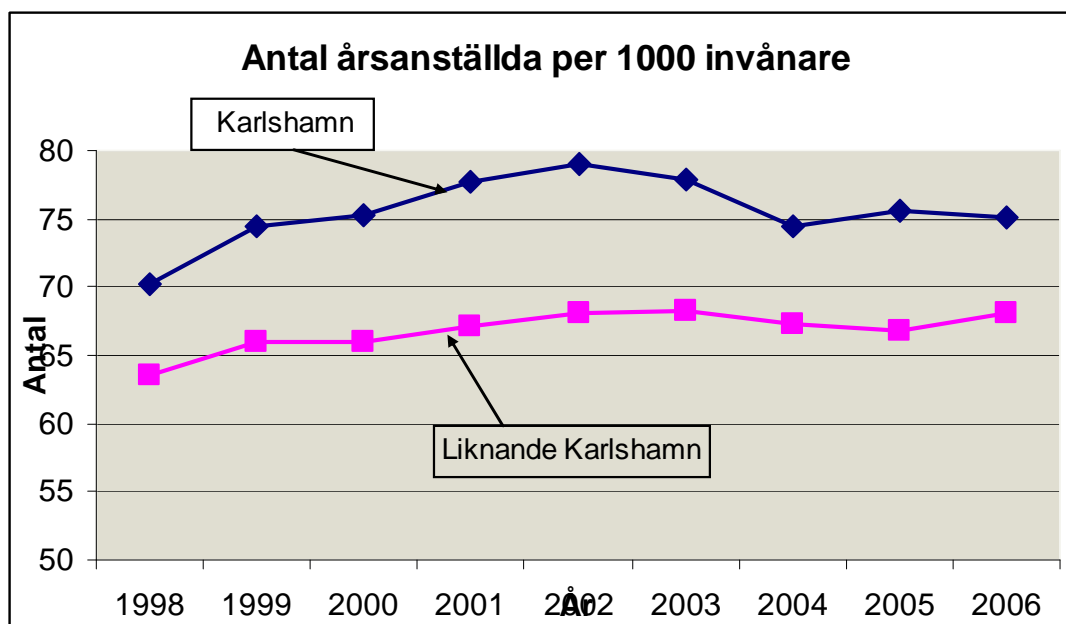
2.1.2 Analys

Allmän grunddata 2006-12-31	Karlshamn kommun	Jämförelsegrupp all verksamhet.	Länets kommuner	Rikets kommuner
Befolkning i % :0-6 år	6,7	7,6	7,2	7,7
7-15 år	10,3	10,6	10,3	10,7
16-19 år	5,2	5,5	5,3	5,4
19-64 år	58,1	59,6	58,3	60,1
65-79 år	15,1	12,7	14,2	12,0
85-w år	2,8	2,5	2,9	2,6

Ovanstående diagram samt bilaga 1, visar att Karlshamns kommun i förhållande till liknande kommuner, länet samt riket har en högre andel av befolkningen i äldre åldrar än i de yngre.

Utdebiteringen i Karlshamn är över genomsnittet och Karlshamn har kostnader för Barnomsorg och Grundskola som är högre än vad som kompenseras i skatteutjämningsystemet. Kostnaderna för Gymnasieskola, Äldreomsorg samt Individ- och familjeomsorg ligger i kommunen under kompensationsnivån.

Kommun	Folkmängd	Därav andel, %		Utdebitering	
		0 - 19 år	85 - år	totalt	kommun
Karlshamn	31 179	22,1	2,8	32,60	21,89
Kävlinge	27 369	27,4	1,7	28,90	18,51
Stenungsund	23 190	27,5	1,5	32,52	22,07
Sölvesborg	16 615	22,5	2,9	32,66	21,95
Skövde	50 153	23,5	2,6	31,59	21,14
Ystad	27 398	21,2	3,2	30,75	20,36
Tjörn	14 954	24,5	2,4	32,09	21,64
Bollebygd	8 179	26,6	1,8	31,94	21,49
Ronneby	28 443	22,1	2,9	32,00	21,29
Östersund	58 583	22,3	2,7	32,52	22,37
Strömstad	11 569	22,8	3,0	32,44	21,99
Genomsnitt	27 057	23,9	2,5	31,82	21,34

Antalet årsarbetare per 1000 invånare har ökat mindre i Karlshamn i än jämförbar kommungrupp, antalet årsarbetare/1000 invånare har ökat från 70 till 75 (ökning med 7 %) mellan åren 1998 och 2006. Under samma period har antalet invånare ökat med 0,6 %.

För den jämförbara gruppen har andelen årsarbetare per 1000 invånare ökat med 7,2 % medan befolkningen har ökat med 3,5 %.

2.1.3 Slutsats

Karlshamn har en befolkningssammansättning som är äldre än i liknande kommuner samt i förhållande till landet som helhet.

Antalet årsanställda/1000 invånare har ökat mer än befolkningen i kommunen, en ökning avsevärt större än i liknande kommuner. I många kommuner har antalet ökat bl a beroende på högre kvalitetskrav m m inom äldreomsorg, skola, barnomsorg m m. Ökningen är avsevärt högre i den jämförda kommungruppen.

Utdebiteringen är högre än genomsnittet och kommunen fördelar mer resurser till Barnomsorg och Grundskola än vad som skatteutjämningsystemet ger kompensation för. Mindre resurser fördelas däremot till Gymnasieskolan, Äldreomsorg samt Individ- och familjeomsorg.

Vid jämförelse av kostnadsutjämningsystemets strukturkostnad och den faktiska kostnaden framgår att Karlshamn har högre kostnad än den som "tillåts" för Barnomsorg och Grundskola medan Gymnasieskolan, Äldreomsorg samt Individ- och familjeomsorg har lägre kostnader. Denna slutsats kan vara missvisande att göra om jämförelsen görs mot gruppen "liknande strukturkommuner, all verksamhet" och därför har jämförelsen även gjorts för respektive område och dess jämförelsekommuner enligt bilaga 4.

Bilaga 4 visar vid jämförelsen med "rätt" kommuner att kostnaderna är lägre än genomsnittligt för äldreomsorg och utbildning men något högre än genomsnittet för barnomsorg. Bilden kan tyckas ej stämma i förhållande till avvikelserna mot strukturfaktorerna men detta beror på att de jämförda kommunerna totalt sett ej ligger på en avvikelse i förhållande till kostnadsutjämningsystemet som uppgår till 0.

Om en kommun totalt sett bedriver en verksamhet med en ambition som är högre än vad strukturfaktorerna kompenserar för så kan detta avspeglas i en högre utdebitering än genomsnittet. Karlshamns kommun har inte en högre utdebitering än genomsnittet av de jämförda kommunerna och ej heller en högre ambitionsnivå.

2.2 Finansiella nyckeltal

2.2.1 Bilaga 2

De finansiella nyckeltalen påvisar Karlshamns kommuns resultat och ekonomiska ställning vid en viss tidpunkt. Genom att använda måttet ”verksamhetens nettokostnad kr/inv” erhålls god jämförelse mellan den egna kommunen i tiden och mot andra kommuner. Jämförs verksamhetens nettokostnad med alla skatteintäkter, statsbidrag/utjämningsbidrag beskrivs en indikator på om kommunen klarar av att finansiera sin löpande verksamhet.

Soliditetsmålet anger hur stor del av tillgångarna som är finansierade med egna medel. Ett högt soliditetsmål visar att en kommun har en god betalningsförmåga på lång sikt.

2.2.2 Analys

Finansiella nyckeltal	Karlshamns kommun	Jämförelsegrupp all verksamhet.	Länets kommuner	Rikets kommuner
Verksamhetens nettokostnad kr/inv				
2004	35 060	32 970	34 829	36 695
2005	36 667	34 221	36 209	37 898
2006	37 285	35 731	37 579	39 347
Nettokostnad i % av Skatteintäkter				
2004	100	98,7	101,2	99,8
2005	100	97,7	99,8	97,9
2006	97	96,5	98,4	97,0
Personalkostnaden i % av verksamhetskostnaderna				
2004	70	64,5	67,4	63,3
2005	67	63,9	67,0	62,8
2006	68	63,0	67,2	62,5
Soliditetsutveckling				
2004	59	53,2	47,0	50,3
2005	59	54,8	49,2	51,5
2006	64	56,6	49,2	52,5

2.2.3 Slutsats

Karlshamn har en positiv trend avseende utvecklingen av nettokostnadernas andel av skatteintäkterna, en trend som finns även bland övriga kommuner i jämförelsegruppen.

Karlshamn har en bättre soliditetsutveckling än länets kommuner, riket samt övriga jämförelsekommuner. Soliditetsutvecklingen visar en förbättrad långsiktig styrka för Karlshamns kommun, och av bilaga 2 framgår att Karlshamn totalt sett har en ekonomisk beredskap som är bättre än övriga kommuner.

Resultatets andel av skatteintäkterna är mycket bra även om det inte är lika bra som i ”liknande strukturkommuner” som har högt resultat. Om kommunen skall lyckas att skapa en fortsatt positiv soliditetsutveckling är det viktigt att kommunen har goda budgetrutiner för att skapa så goda resultat att den ekonomiska styrkan ej försämras.

Personalkostnadernas andel av verksamhetskostnaderna har minskat något men andelen är högre än i de jämförda kommungrupperna.

2.3 Verksamhetskostnader och kvalitet, Bilaga 3

2.3.1 Mätning information

Bilaga 3 visar en översiktlig bild avseende merparten av den kommunala verksamheten. I och med att merparten av verksamheten redovisas så används jämförelsegruppen ”liknande strukturkommuner, all verksamhet”. Övriga områden analyseras i bilagorna 4-8.

2.3.2 Analys

Kommun	Politisk verksamhet	Infrastruktur, skydd mm	Fritid	Kultur	Särskilt rikt insatser	Summa egen verksamhet	Affärsverksamhet	Arbetsmarkn åtg nettokostn kr per inv
Karlshamn	543	2 667	945	1053	173	37 284	306	169
Kävlinge	556	1 756	556	736	160	30 248	346	160
Stenungsund	588	1 512	981	773	358	35 521	1058	358
Sölvesborg	751	1 999	826	1157	341	37 608	222	339
Skövde	395	1 969	797	893	197	35 173	134	199
Ystad	470	2 279	957	783	185	33 916	-502	221
Tjörn	670	2 168	903	961	285	37 282	657	285
Bollebygd	529	2 381	488	372	45	34 147	680	45
Ronneby	685	3 232	1049	994	441	37 411	549	432
Östersund	441	1 376	857	1089	584	38 821	771	550
Strömstad	466	3 203	807	535	398	39 125	-411	397
Genomsnitt	554	2231	833	850	288	36049	346	287

Karlshamns kommun redovisar högre kostnader (mer än 105 % av genomsnittet) än ”jämförbara kommuner för all verksamhet” för ”Infrastruktur, Fritid och Kultur”. Övriga områden har låga kostnader med särskilt låga kostnader för ” Särskilt riktade insatser, Affärsverksamhet samt Arbetsmarknadsåtgärder”. Det är viktigt att beakta att denna bilaga visar nettokostnader per invånare och skall inte jämföras med bilaga 1 som visar skillnaden mot strukturkostnaden.

För ” Särskilt riktade insatser, Affärsverksamhet samt Arbetsmarknadsåtgärder” har Karlshamn en nettokostnad som är 273 kronor lägre än genomsnittet (per invånare) vilket motsvarar 8,5 Mnr.

I Infrastruktur och skydd ingår fysisk och teknisk planering, näringslivsbefrämjande åtgärder, turistverksamhet, gator och vägar, parker, miljö- och hälsoskydd, konsument- och energirådgivning samt räddningstjänst och totalförsvaret.

Beror de låga nettokostnaderna för ” Särskilt riktade insatser, Affärsverksamhet samt Arbetsmarknadsåtgärder” på låg kvalitet eller på hög kostnadsmedvetenhet?

Samma fråga ,men omvänt, går att ställa avseende de områden som har höga kostnader, är kvalitén hög för dessa verksamheter?

2.3.3 Slutsats

Karlshamn har högre kostnader i denna jämförelsegrupp för ” Infrastruktur, Fritid och Kultur” men mycket låga/låga kostnader för ” Särskilt riktade insatser, Affärsverksamhet samt Arbetsmarknadsåtgärder” .

Bilagan visar att Karlshamns kommun har en kostnadsnivå som totalt sett är högre än genomsnittet i förhållande till jämförbara kommuner (det är däremot viktigt att beakta att denna jämförelse kan vara missvisande i och med att de stora områdena skola, barnomsorg, IFO och äldreomsorg skall jämföras med avvikelse mot strukturfaktorerna) .

2.4 Verksamhetskostnader och kvalitet, Bilaga 4-8

2.4.1 Mätninginformation

För bilagorna 4-8 analyseras områdena Barnomsorg, Utbildning, Äldreomsorg samt Individ- och familjeomsorg. För varje område jämförs Karlshamns kommun med de kommuner som har mest likartade förutsättningar bl a ur skatteutjämningsperspektivet.

2.4.2 Analys

Barnomsorg

Vid en jämförelse med liknande kommuner för barnomsorg så har Karlshamn en nettokostnad som är något högre än genomsnittet (4 355 kr/inv för Karlshamn, genomsnittet är 4 236 kr/inv). Av bilaga 6 framgår att Karlshamn har högre kostnad/heltidsbarn för framförallt Förskolan.

Av förskolans kostnader är personalkostnaden lägre än genomsnittet 72 % (snittet är 76 %). Antalet barn per årsarbetare är avsevärt lägre än genomsnittet (4,7 i Karlshamn och 5,4 i genomsnitt).

Det är viktigt att påpeka att kostnaden för Karlshamn är totalt sett hög vilket visar sig i förhållande till strukturfaktorerna där Karlshamn har höga nivåer för barnomsorgen (13,7 %). Totalt sett har denna kommungrupp liknande barnomsorg en positiv avvikelse (6,4 %).

Utbildningsverksamhet

Enligt bilaga 4 har Karlshamn en kostnad för utbildningsverksamheten som är lägre än genomsnittet per invånare i jämförelse med jämförelsegruppen. Även bilaga 6 visar att Karlshamn har lägre kostnader per grundskoleelev än genomsnittet. Enligt skolverkets statistik (bilaga 7) är även undervisningskostnaden låg i Karlshamn och med ett genomsnittligt antal lärare per 100 elever (8,6 per 100 elever, genomsnitt 8,6).

I Karlshamn är 87,4 % av eleverna behöriga till gymnasiet vilket är något lägre än genomsnittet för kommungruppen men det som är ett viktigare kvalitetsmått är ”Salsa-värdet” som visar att grundskolan presterar en sämre kvalitet än för vad det finns förutsättningar. Detta framkommer genom att ”Salsa-värdet” är - 3 %, vilket är lägre än ”börvärdet” som är 0.

Gymnasiekostnaderna är svårare att jämföra i och med att det inte finns något Salsa-värde men en lägre andel av eleverna än i övriga kommuner fullföljer utbildningen inom 4 år. I

och med att Gymnasieskolan har en kostnadsnivå som ligger 1,2 % under strukturkostnadsnivån kan detta resultat vara förväntat.

Bilaga 4 och 5, Äldreomsorg.

Karlshamn kommuns kostnader för äldreomsorg (exkl handikappomsorg) ligger under genomsnittet för kommuner med liknande strukturfaktorer för äldreomsorg (nettokostnad per invånare 8 408 kronor, genomsnittet är 8 890 kronor).

Även vid en jämförelse med kommuner med liknande strukturfaktorer har Karlshamn kostnader som är 5,9 % lägre än vad strukturfaktorerna ger kompensation för vilket antingen är ett mått på att kvalitén är lägre eller att verksamheten bedrivs mer effektivt. Noterbart är att denna jämförelsegrupp ligger 2,2 % under strukturkostnadsnivån.

Enligt bilaga 5 är nettokostnaden per invånare 65-w år avsevärt lägre i Karlshamn än jämförbara kommuner. En förklaring till äldreomsorgens låga kostnadsnivå är att kostnaden per vårdtagare inom ”ordinärt boende” är mycket låg (181 tkr/vårdtagare i förhållande till 222 tkr/vårdtagare för jämförelsegruppen).

För ”särskilt boende” är kostnad per vårdtagare hög (497 tkr/vårdtagare i förhållande till 466 tkr/vårdtagare för jämförelsegruppen) men det är en mindre andel som har denna omsorg.

IFO bilaga 8

Karlshamns kommuns kostnader för Individ- och familjeomsorg är avsevärt lägre än genomsnittet för kommuner med liknande strukturfaktorer (nettokostnad per invånare 1 842 kronor, genomsnittet är 2 412 kronor).

Även vid en jämförelse med kommuner med liknande strukturfaktorer har Karlshamn kostnader som är 5,9 % lägre än vad strukturfaktorerna ger kompensation för vilket antingen är ett mått på att kvalitén är låg eller att verksamheten bedrivs mer effektivt. Noterbart är att denna jämförelsegrupp ligger 16,4 % över strukturkostnadsnivån.

Den låga kostnadsnivån beror att samtliga delområden är bland de lägsta för hela jämförelsegruppen. Den låga kostnadsnivån kan inte förklaras av andelen arbetslösa i och med att denna är högre än genomsnittet.

2.4.3 Slutsats

Barnomsorg. I förhållande till jämförelsegruppen har Karlshamn något högre kostnader, i förhållande till strukturfaktorerna fördelar Karlshamn en större del av skatteintäkterna till barnomsorgen. Ett kvalitetsmått för barnomsorgen är om antalet barn per vuxen är lågt eller högt och här redovisar Karlshamn ett lågt antal barn per vuxen vilket är ett bra kvalitetsmått.

Grundskoleverksamheten bedrivs till en kostnad som är likvärdig med vad strukturfaktorerna ger kompensation för men skolan presterar en sämre kvalitet än vad som kan förväntas.

Äldreomsorgsverksamheten genomförs till en lägre kostnadsnivå än genomsnittet. Vid en jämförelse med kommuner med liknande strukturfaktorer har Karlshamn kostnader som är 5,9 % lägre än vad strukturfaktorerna ger kompensation vilket kan vara ett mått på lägre kvalitet eller på mer effektiv verksamhet.

Individ- och familjeomsorg är en verksamhet som ianspråktar en mindre del av skatteintäkterna än vad kommunen kompenseras för. Kostnaderna underskrider strukturkostnadsnivån med 5,9 % och kostnaderna är låga för samtliga delar inom IFO.

3 Sammanfattad analys

Som en översiktlig bedömning kan konstateras att Karlshamn totalt sett har nettokostnader som är högre än genomsnittet. De finansiella nyckeltalen visar på en grundekonomi som är bättre än den jämförda kommungruppen. Ekonomin har även förbättrats de senaste åren.

I förhållande till strukturfaktorerna för respektive område har Karlshamn ”för höga” kostnader för Barnomsorg och Grundskola.

Denna höga nivå kan för barnomsorgen förklaras av kvalitetsfaktorer som ett lågt antal barn per vuxen. Däremot redovisas det för grundskolan dåliga kvalitetsvärden i form av t ex lågt ”Salsa-värde”.

Öhrlings

PRICEWATERHOUSECOOPERS

Kostnader för ” Särskilt riktade insatser, Affärsverksamhet samt Arbetsmarknadsåtgärder” är lägre i Karlshamn än genomsnittet. Dessa punkter kan vara svåra att jämföra i och med att strukturfaktorerna för dessa områden är få och oprecisa och kan kräva en djupare analys.